

فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک

سال هجدهم، شماره ۷۹ بهار ۱۳۹۹

مقاله پانزدهم، از صفحه ۳۶۸-۳۴۹

مقاله پژوهشی: الگوی راهبردی در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری مبتنی بر تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران

سید محمد حسینی^۱، جواد نصرالله‌زاده^۲، افشار محبی^۳

پذیرش مقاله: ۹۸/۰۲/۴

دریافت مقاله: ۹۷/۱۲/۲۰

چکیده

میراث فرهنگی به‌عنوان نماد هر کشور، معرف تمدن، تاریخ و پیشینه آن می‌باشد. سیاست حفظ و نگهداری این میراث کهن نه تنها از بُعد فرهنگی بلکه از نظر اقتصادی آینده یک کشور و جایگاه آن را در میان کشورهای دیگر تضمین می‌سازد. جمهوری اسلامی ایران با دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی غنی، جاذبه‌های طبیعی متنوع، صنایع دستی کم‌نظیر و قابلیت تبدیل شدن به مقصد جهانی و بهره‌مندی از مزایا و منافع میراث فرهنگی و گردشگری را دارد، تحقیق پیش روی برای دستیابی به الگویی راهبردی در اداره میراث فرهنگی و گردشگری با استفاده از تجربیات نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران و بر پایه‌ی روش نظریه‌ی مبنایی صورت پذیرفته است. فرآیند گردآوری داده‌ها بر اساس نمونه‌گیری هدفمند و مصاحبه با ۳۲ تن از مدیران، مسئولان، اساتید دانشگاه‌ها و خبرنگاران و صاحب‌نظران اداره میراث فرهنگی و گردشگری صورت گرفته است. داده‌های به‌دست آمده در فرآیند کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) کدگذاری قرار گرفته و پس از تحلیل، الگوی راهبردی نهایی در این مورد تدوین شده و با توجه به نتایج حاصل از روش نظریه‌ی مبنایی، الگویی مبتنی بر تجربیات نظام برای دستیابی به اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری کارآمد ارائه شده است.

واژگان کلیدی: تجربیات نظام، نظریه مبنایی، الگوی راهبردی میراث فرهنگی و گردشگری

^۱ استادیار فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه تهران

^۲ استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه عالی دفاع ملی

^۳ دانش‌آموخته دکتری مدیریت دفاعی راهبردی دانشگاه عالی دفاع ملی،

Afshar.mohebi@gmail.com ۰۹۱۲۳۲۹۰۲۵۴

مقدمه

میراث فرهنگی و گردشگری به‌عنوان بزرگ‌ترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به‌حساب می‌آید. پدیده گردشگری که خود به‌صورت یک پدیده اجتماعی - فرهنگی مطرح است به بزرگ‌ترین تحرک و جابجایی انسان‌ها اطلاق می‌شود. اهمیت میراث فرهنگی و گردشگری از نظر اقتصادی و اشتغال‌زایی به حدی است که می‌توان آن را به‌عنوان نیروی محرکه اقتصادی هر کشوری محسوب کرد (هزارجریبی و همکار، ۱۳۹۱: ۱۷).

در این راستا، تدوین الگوی راهبردی می‌تواند میراث فرهنگی و گردشگری را به وضعیت مطلوب برساند. برای رسیدن به این هدف، نگرش‌ها و دیدگاه‌های حاکمیت، سیاست‌گذاران، تجربیات این صنعت، به‌ویژه در کشورهای با نظام سیاسی دینی و ارزشی مانند ایران، به‌طور اجتناب‌ناپذیری بر توسعه آن تأثیر جدی دارند. این واقعیت لزوم بومی‌سازی میراث فرهنگی و گردشگری و ارائه راهکارهای متناسب با دیدگاه‌ها و باورهای یک جامعه، به‌ویژه آن‌هایی که مربوط به حاکمان و سیاست‌گذاران کلان می‌باشند را برجسته می‌نمایند (خاکساری، ۱۳۹۱: ۳۴).

مسئله اصلی فقدان الگوی راهبردی مناسب در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری با توجه به تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران بوده و به دنبال چپستی و چگونگی الگوی مناسب راهبردی می‌باشد.

مبانی نظری

الف - پیشینه شناسی:

در چند سال اخیر تعدادی پژوهش در خصوص مدیریت توریست، مدیریت توریست و عوامل مؤثر بر جذب رضایت توریسم، گردشگری در سیره معصومان و ابزار تدوین گردیده، اما تحقیقی مشابه با عنوان ارائه الگوی راهبردی در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری تاکنون انجام نشده است و از این حیث تحقیق پیش رو دارای نوآوری می‌باشد. در این قسمت مقاله‌ای که در مورد بحث میراث فرهنگی و گردشگری کار شده و در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفته به‌طور مختصر مورد بررسی قرار می‌گیرد:

- معصومه تاجیک قلعه در مقاله‌ی خود با عنوان «مدیریت توریست، جذب گردشگری مذهبی» به این نتیجه می‌رسد که با بهبود قوانین و مقررات سازمان حج و زیارت و اجرا و نظارت بر اجرای آن‌ها، این سازمان می‌تواند به‌عنوان سازمانی که فعالیت‌های گردشگری

مذهبی را جهت‌دهی، هدایت و کنترل می‌کند، مطرح شود. از این رو تعامل با دنیای اسلام و برقراری ارتباط میان فرهنگ‌ها از این طریق میسر و بسیار قابل توجه است.

- میترا تاجیک در مقاله‌ی خود با عنوان «مدیریت توریست و عوامل مؤثر در جذب رضایت توریسم» عنوان نموده که گردشگری به یکی از بزرگ‌ترین و سودآورترین بخش‌های اقتصادی جهان تبدیل شده است. و به رشد کشورهایی که اهمیت این صنعت را دریافته‌اند کمک شایان توجهی نموده و توسعه این صنعت در صورتی جامه عمل خواهد پوشید که رضایت خاطر کامل گردشگران در طول مدت سفر، از ابعاد مختلف تأمین شده باشد.
- عباس رضوی در مقاله‌ی خود با عنوان «گردشگری در سیره معصومان و ابرار» عنوان نموده که پژوهش در تاریخ روابط اسلام و دیگران، نشان می‌دهد گردشگری در سیرت معصومان جایگاهی بلند داشته و پیشوایان دین، سیاحت را روزه‌ای برای شناخت بهتر انسان و جهان دانسته‌اند. سیاحت در فرهنگ اسلامی نه فقط برای دلگشایی و شادی روان که پیوند شنیدن به دیدن و تشریح به تکوین و روبه‌رو شدن بی‌واسطه با آفریده‌ها و رسیدن به ژرفای حقایق است.

- مهدی حجت در رساله‌ی خود با عنوان میراث فرهنگی در ایران (سیاست‌ها برای یک کشور اسلامی) نوان نموده که نکته اصلی موردنظر ما آن بود که در طول تاریخ مکاتب مختلف فکری برداشت واحدی نسبت به گذشته نداشته و با شرایط اجتماعی علل توجه انسان به گذشته نیز تغییر یافته است. پاره‌ای از این برداشت‌ها دارای عمری طولانی‌تر و تأثیری بیشتر بوده و طرز تلقی امروزی ما را نیز تحت تأثیر قرار داده‌اند. لذا در هر بحث نظری راجع به ارزش‌های میراث فرهنگی ابتدا باید روشن نمود که از چه نقطه‌نظری به ارزیابی گذشته می‌پردازیم. از این روست که بررسی آراء متفکران مسلمان و غیرمسلمان برای تبیین نقطه‌نظر ویژه مسلمین نسبت به گذشته ضرورت می‌یابد.

ب- مفهوم شناسی:

- **الگو:** تصویری است که از واقعیت‌ها و روابط موجود گرفته شده و نشانگر متغیرهای موجود، نحوه ارتباط آن‌ها و نتایج حاصل از کنش و واکنش آن‌هاست که کمک می‌کند هنگام طرح‌ریزی و تصمیم‌گیری تمام عوامل و متغیرهای مؤثر و روابط آن‌ها مورد توجه قرار بگیرد (دانش آشتیانی، ۱۳۸۸: ۳۳).

- **الگوی راهبردی:** الگوی راهبردی «مدل پیشرفته‌ای است که با استفاده از آن چیدمان منطقی و هنرمندانه عامل‌های اصلی و عرصه‌های راهبرد و رابطه‌های بین آن‌ها به بهترین شکل ممکن ارائه شده و مورد بررسی قرار می‌گیرند.» (صدرا و همکار، ۱۳۸۹: ۱۹).
- **تعریف میراث فرهنگی:** از نقطه نظر یونسکو (unesco) دارایی فیزیکی، هنری و ملموس گروهی از جامعه است که از نسل‌های گذشته خود به میراث برده، در حال حاضر در حال نگهداری آن بوده و برای آیندگان به بهترین نحو نگهداری خواهند کرد به سه دسته ملموس، ناملموس و میراث طبیعی طبقه‌بندی می‌شود:
- ملموس:** قابل جابجایی (نقاشی، مجسمه، سکه و دست خط)
- غیرقابل جابجایی (ساختمان، ابنیه و سایت‌های میراث جهانی)
- میراث زیرآب (شهرهای زیردریا و اقیانوس‌ها، کشتی‌های غرقش ده)
- غیر ملموس:**
- آداب و رسوم، ادبیات شفاهی، سنت‌ها، رقص و آیین‌ها
- میراث طبیعی:** جنگل‌ها، پارک‌ها و جزایر طبیعی
- **تعریف گردشگر از دیدگاه سازمان جهانی:** سازمان جهانی گردشگری، توریست بین‌المللی را فردی می‌نامد که حقیقت یک‌شب و حداکثر یک سال را با اهداف گوناگون (غیر از جلب درآمد از کشور مقصد) در کشوری غیر از میهن خود به سر برد. سیاح، فردی است که تمامی مشخصات فوق را دارا است؛ اما اقامت شبانه ندارد (اسدی، ۱۳۸۹: ۹).
- **جهانگردی:** عبارت است از سیاحت در زمان و مکان گسترده‌تر، سیاحت و جهانگردی دو واژه‌ای است که پیوند خوردن سفر با فرهنگ حکایت دارد. اگر فرهنگ را جستجو نکنند دیگر سیاحت و جهانگردی معنی پیدا نمی‌کند (دیبايي، ۱۳۷۱: ۱۴-۱۳).
- **تجارب نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری:** مجموعه تصمیمات، اقدامات و فعالیت‌های راهبردی است که از بدو پیروزی انقلاب اسلامی تا زمان این تحقیق برای اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری کشور توسط مسئولان حوزه پیش‌گفته به انجام رسیده است و دانش ضمنی و تلویحی یا دانش صریح را در این زمینه توسعه داده است (شورای ویژه طرح ملی نظام حکومتی الگو، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۱/۵/۱۲).

- **الگوی راهبردی:** الگوی راهبردی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری: الگویی است که در آن ابعاد، مؤلفه‌ها و روابط بین آن‌ها در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری برای اداره امور کشور در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری تعریف شده و می‌تواند به‌عنوان مدلی در اداره حکومت در حوزه پیش‌گفته بکار گرفته است (همان).
- **اداره امور حوزه میراث فرهنگی و گردشگری در جمهوری اسلامی ایران:** منظور از اداره امور حوزه میراث فرهنگی و گردشگری در جمهوری اسلامی ایران مجموعه تصمیمات، اقدامات و فعالیت‌های مدیریتی (در محورهای دکرترین، هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی، پیاده‌سازی و اجرا، نظارت، کنترل و ارزیابی) است که مسئولان و کارگزاران نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران در حوزه پیش‌گفته در سطوح راهبردی، به‌منظور تحقق رسالت و اجرای مأموریت‌های فردی، سازمانی، بخشی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی به انجام می‌رسانند (همان).
- **تدوین تجارب:** منظور از تدوین تجارب در این رساله شامل گردآوری اطلاعات، تبیین، مستندسازی و تئوریزه نمودن تجربیات مدیران و کارگزاران سطوح راهبردی نظام جمهوری اسلامی ایران در حوزه میراث فرهنگی و گردشگری بر پایه گفتمان ولایت‌فقیه حضرت امام خمینی (رحمت‌الله علیه) و حضرت امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و مفاد قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است (همان).

روش‌شناسی

انتخاب روش و نوع تحقیق بستگی به معیارهای بسیاری همچون اهداف، ماهیت تحقیق و امکانات اجرایی آن دارد. بر این اساس، روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش به دلیل پیچیدگی‌های موجود و البته از جهت جنبه بدیع و نوآورانه بودن، ناگزیر به بهره‌گیری از ابزار قدرتمندی در جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات است. با این تفاسیر از آنجایی که هدف از این پژوهش تدوین نظریه و یا ارائه الگویی جدید است؛ بنابراین روش تحقیق در این پژوهش روش نظریه‌مبنایی (GT) است. بعد از فرآیند مصاحبه با نخبگان، اساتید و صاحب‌نظران اداره امور میراث فرهنگی و گردآوری داده‌ها، دیدگاه آن‌ها در قالب کدگذاری باز قرار داده شد و از آن مفاهیم حاصل گردید. در مرحله بعدی با استفاده از منطق کدگذاری محوری، مفاهیم مشترک یافت شده به مقوله‌ها حاصل شده و در نهایت با استفاده از کدگذاری انتخابی مقوله‌ها، الگوی نظری مبتنی بر مقوله‌های

حاصل از تجربیات نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران حاصل شد. لازم به توضیح است مدل نهایی حاصل از کدگذاری انتخابی مقوله‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار آماری MaxQDA استخراج شده است.

جامعه آماری در این پژوهش شامل نخبگان دانشگاهی و صاحب‌نظران اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری و همچنین مدیران، متصدیان و تصمیم‌سازان سازمان‌ها و نهادهای فعال در موضوع فرهنگی و تاریخی بوده که دارای تحصیلات تکمیلی در دستگاه‌های متصدی هستند. شیوه پژوهش انجام شده با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) بوده و بر این اساس از ۳۲ نفر اساتید دانشگاهی، صاحب‌نظران، مدیران و تصمیم‌سازان مصاحبه به عمل آمد؛ که این افراد دارای تجربه همکاری با سازمان‌های فعال در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری و با ویژگی‌هایی از قبیل سابقه کار (حداقل ۱۰ سال) در حوزه مدیریت در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری و داشتن تجربیات علمی و عملی در بخش‌های تحقیقاتی و عملیاتی هستند. در تحقیق کیفی حاضر از شیوه‌ی مصاحبه باز و به‌صورت عمقی برای گردآوری داده‌ها بهره گرفته شد. طراحی شکل و ساختار مصاحبه در این تحقیق به‌گونه‌ای است که مصاحبه کاملاً منسجم و سازمان‌دهی شده نبوده و محققین، مصاحبه‌شوندگان را در بیان دیدگاه‌هایشان در مورد موضوع یاری می‌نمودند (توکلی، ۱۳۸۵: ۵۱).

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق

تدوین و اجرای تحقیق پیش روی در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری منوط به تجزیه و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه با اساتید دانشگاه، خبرگان و صاحب‌نظران است. مراحل را که برای بکار بستن این مصاحبه‌ها در نظر گرفته شد را می‌توان در هفت مرحله ذکر نمود:

۱- تبیین هدف تحقیق

۲- انتخاب نمونه

۳- طراحی شیوه و ساختار مصاحبه

۴- تدوین سؤالات مصاحبه

۵- انجام یک تحقیق مقدماتی

۶- انجام مصاحبه‌های اصلی

۷- تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده (ببی، ۱۳۸۴: ۳۱)

بنابراین به عنوان خلاصه می‌توان روش تحقیق مورد استفاده در پژوهش مذکور که روش نظریه مبنایی بود را در قالب زیر بیان نمود (اتسلندر، ۱۳۷۱: ۱۲۳):

۱- جمع‌آوری داده‌ها مبتنی بر مصاحبه‌های انجام شده با اساتید، صاحب‌نظران و نخبگان در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری

۲- تحلیل مفاهیم با استفاده از کدگذاری‌های انجام شده

۳- مفهوم‌سازی و کارکرد بخشی

۴- مقوله‌بندی

۵- مدل‌سازی و تبیین قابلیت‌های تجربی (ساروخانی، ۱۳۸۶: ۶۸).

به منظور ارائه الگوی راهبردی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری و شناسایی زوایای گوناگون، داده‌های به دست آمده از فرآیند مصاحبه جمع‌آوری و کدگذاری شدند. در ادامه با استفاده از نظر نخبگان و صاحب‌نظران و با توجه به جمع‌بندی مصاحبه‌های صورت گرفته از آن‌ها در میراث فرهنگی و گردشگری به جهت‌گیری‌های مدیریتی و اجرایی که شامل برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، هدایت، هماهنگی، کنترل و ارزیابی و در نهایت پیاده‌سازی و اجرا است پرداخته شده است و مقوله‌های مشترک و مخصوص هر کدام از این محورها در قسمت تعبیه شده مخصوص به خود قرار گرفته‌اند. فرآیند احصاء این مقوله‌ها به این صورت بوده است که در ابتدا پژوهشگران با تنظیم پرسش‌نامه و طرح سؤالاتی در خصوص تجارب مدیریتی در هر یک از شش محور مدیریتی به سراغ نخبگان، صاحب‌نظران و مدیران میراث فرهنگی و گردشگری رفته و پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها و مصاحبه‌ها مفاهیمی از مصاحبه‌های صورت گرفته استخراج کرده و پس از کدگذاری این مفاهیم در مرحله‌ی بعد مفاهیم مشترک را کنار هم گذاشته و از مجموع چند مفهوم مشابه به مقوله رسیده‌اند. در مرحله‌ی آخر برای به دست آوردن مقوله‌های مربوط به هر کدام از شش محور مدیریتی، ابعاد و جهت‌گیری هر کدام از این مقوله‌ها با توجه به نزدیکی هر یک از آن‌ها به این شش محور در نظر گرفته شده است که نتیجه‌ی آن نمودار ۱ با عنوان الگوی راهبردی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری از طریق تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران (جهت‌گیری مدیریتی - اجرایی) می‌باشد. برای دستیابی به دیدگاه‌های مسئولین، تصمیم‌سازان، متصدیان،

صاحب‌نظران، کارشناسان و اساتید دانشگاهی فعال در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری اقدام به انجام مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته شد.

یافته‌های حاصل از برش‌های صورت گرفته از مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌هایی که در جدول ۱ آمده، نشان می‌دهد که ۱۱۱ مفهوم و نکته کلیدی از میان گفت‌وگو با ۳۲ مصاحبه‌شونده استخراج گردید. جدول ۱: یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت گرفته مبتنی بر نمونه‌گیری هدفمند (این جدول نمونه کار انجام شده در محورهای شش‌گانه مدیریتی می‌باشد)

نشانگر	نکات کلیدی نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران	مفاهیم	ابعاد
PDA1	تقویت خط زبان فارسی و ترویج و گسترش آن.	ارزش‌های فرهنگی	برنامه‌ریزی
PDB27	ایجاد یک ساختار سازمانی برای بخش گردشگری به‌نحوی که اطمینان حاصل شود بخش‌های دولتی و خصوصی هر یک نقش مربوط به خود را به عهده می‌گیرند و بین آن‌ها همکاری و هماهنگی لازم برقرار می‌شود	ساختار و سازمان	سازمان‌دهی
PDC44	عدم هماهنگی و تطبیق فرهنگ گردشگران برخی از کشورهای خارجی با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی	وحدت رویه در اداره میراث فرهنگی و گردشگری	هماهنگی
PDD58	دست یافتن به جایگاه واقعی ایران در جهان به‌عنوان یکی از غنی‌ترین، کهن‌ترین و تأثیرگذارترین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بشری، با ویژگی‌های طبیعی کم‌نظیر و برخوردار از تعاملی سازنده و الهام‌بخش در عرصه بین‌المللی.	اسناد بالادستی و سیاست‌ها	هدایت
PDE76	بازسازی، نوسازی و تجهیز تأسیسات و مراکز ایران‌گردی و سیاحتی موجود و اتمام پروژه‌های نیمه‌تمام و بهره‌برداری حداکثر از آن‌ها.	اقدام و اجرا	پیاده‌سازی و اجرا
PDF99	عدم بهره‌برداری مناسب از حجم عظیم آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی متنوع و جذاب کشور.	بررسی شاخص‌های عمده ارزیابی عملکرد منفی بخش میراث فرهنگی و گردشگری	نظارت و ارزیابی

پس از بررسی و بازبینی اسناد به‌صورت تمام شمار در مرحله کدگذاری باز، مفاهیم احصاء شده مورد بازبینی قرار گرفته و در قالب مقوله‌ها دسته‌بندی شدند. آنچه در ادامه می‌آید، مقوله‌های استخراج شده و اطلاعات به‌دست آمده از کدگذاری باز می‌باشد.

مرحله اول از روش نظریه مبنایی (کدگذاری باز) حاصل از تجارب نظام جمهوری اسلامی

ایران

در یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت گرفته مبتنی بر نمونه‌گیری هدفمند مصاحبه‌های صورت پذیرفته‌شده با ۳۲ نفر از مدیران، تصمیم‌سازان، کارشناسان، متصدیان و اساتید دانشگاه صاحب‌نظر در حوزه‌های مرتبط با میراث فرهنگی و گردشگری تعداد ۱۱۱ نکته کلیدی و مفهوم شناسایی و یافت شد. در مرحله کدگذاری باز (مرحله اول) مفاهیم بار دیگر بازبینی شده و تعداد ۲۹ مقوله استخراج گردید. جدول ۲ این مقوله‌ها را نشان می‌دهد.

جدول ۲: مرحله اول کدگذاری باز از طریق یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های صورت گرفته مبتنی بر نمونه‌گیری

هدفمند (این جدول نمونه کار انجام‌شده در محورهای شش‌گانه مدیریتی می‌باشد)

ابعاد	مقولات	مفاهیم	کدها
برنامه‌ریزی	مدیریت، برنامه‌ریزی و نظارت بر حفظ و تقویت ارزش‌های فرهنگی	تقویت خط زبان فارسی و ترویج و گسترش آن، تقویت مناسبات فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با سایر کشورها و سازمان‌های فرهنگی، تعمیق ارزش‌ها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی - ایرانی	PDA1 PDA2 PDA3
سازمان‌دهی	ساختار و سازمان	ساماندهی نابسامانی‌های فرهنگی، ایجاد یک ساختار سازمانی برای بخش گردشگری، جلوگیری از تداخل وظایف	PDB 26 PDB 27 PDB 28
هماهنگی	وحدت رویه در اداره میراث فرهنگی و گردشگری	عدم هماهنگی و تطبیق فرهنگ گردشگران با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی، تدوین طرح‌هایی برای هماهنگ کردن فعالیت‌های فرهنگی عمومی، هماهنگی برنامه‌های فرهنگی با برنامه‌های کلان کشور.	PDC44 PDC45 PDC46

هدایت	توجه به اسناد بالادستی و سیاست‌ها و توسعه همکاری و روابط داخلی و بین‌المللی	دست یافتن به جایگاه واقعی ایران در جهان به‌عنوان یکی از غنی‌ترین، کهن‌ترین و تأثیرگذارترین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بشری، ایجاد زمینه‌های مناسب جهت صدور انقلاب اسلامی از طریق توسعه صنعت جهانگردی و آشنایی مردم با مظاهر فرهنگی و تمدن ملل مختلف جهان، آمایش سرزمین مبتنی بر اصول حفظ هویت اسلامی، ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، ابلاغ سیاست‌های کلی نظام و برنامه‌های ۵ ساله جهت هدایت امور فرهنگی، اهتمام بیشتر برای ثبت آثار در فهرست جهانی	PDD58 PDD59 PDD60 PDD61 PDD62
پایه‌سازی و اجرا	اقدام و اجرای برنامه‌های توسعه تسهیلات و خدمات	اجرای برنامه‌های فرهنگی بدون توجه به تعویض دولت و نگرش‌های سیاسی، بازسازی، نوسازی و تجهیز تأسیسات و مراکز ایران‌گردی و سیاحتی موجود، افزایش سهم گردشگری در ایجاد درآمد خالص صادرات غیرنفتی و درآمد دولتی، تلاش برای دستیابی به اقتصاد متنوع با اتکا به گردشگری.	PDE75 PDE76 PDE77 PDE78
نظارت و ارزیابی	اصلاح و بهبود شاخص‌های عمده ارزیابی عملکرد منفی بخش میراث فرهنگی	عدم بهره‌برداری مناسب از حجم عظیم آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی متنوع و جذاب کشور، عدم‌کفایت اعتبارات دولتی برای پژوهش، حفاظت، مرمت، احیاء، عدم بسترسازی برای سرمایه‌گذاری مستمر در تأسیسات و تجهیزات گردشگری، عدم دست یافتن به جایگاه واقعی ایران در جهان به‌عنوان یکی از غنی‌ترین، کهن‌ترین	PDF99 PDF100 PDF101 PDF102

مرحله دوم روش نظریه مبنایی (کدگذاری محوری) حاصل از تجارب نظام جمهوری اسلامی

ایران

ازلحاظ علمی، کدگذاری محوری عمل مرتبط کردن مقوله‌ها با زیر مقوله‌ها در راستای ویژگی‌ها و ابعاد آن‌هاست. کدگذاری محوری به چگونگی تلاقی مقوله‌ها به یکدیگر و به نحوه اتصال آن‌ها نظر دارد.

غرض از کدگذاری محوری آغاز کردن فرایند از نو کنار هم گذاشتن داده‌هایی است که در جریان کدگذاری باز آن‌ها را خرد کرده‌ایم. در کدگذاری محوری مقوله‌ها به مقوله‌های فرعی متصل می‌شود تا توضیح‌های دقیق‌تر و کامل‌تر از پدیده‌ها شکل یابند. گرچه کدگذاری محوری ازلحاظ

منظور با کدگذاری باز فرق می‌کند اما همان‌طور که برچسب‌گذاری از کدگذاری مجزا نیست این دو نیز ضرورتاً یکی پس از دیگری رخ نمی‌دهند. کدگذاری محوری لازمه‌اش آن است که تحلیل‌گر به تعدادی مقوله رسیده باشد و آن‌ها را در دست داشته باشد. (استراوس و همکار، ۱۳۹۴: ۱۴۶).

مرحله سوم روش نظریه‌مبنایی (کدگذاری انتخابی) حاصل از تجارب نظام جمهوری اسلامی میراث فرهنگی و گردشگری تأثیر فراوانی در ابعاد اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی هر کشوری می‌گذارد، از این‌رو بیشتر کشورها در پی کسب منافع از میراث فرهنگی و گردشگری کشور خود هستند. در این‌بین، جمهوری اسلامی ایران نیز با دارا بودن جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی غنی، جاذبه‌های طبیعی متنوع، صنایع دستی کم‌نظیر و ... قابلیت تبدیل شدن به مقصد جهانی و بهره‌مندی از مزایا و منافع میراث فرهنگی و گردشگری را دارد؛ اما با وجود همه تلاش‌های انجام‌شده برای توسعه و پایداری میراث فرهنگی و گردشگری، کشورمان به جایگاه واقعی خود در عرصه جهانی دست نیافته است. به همین جهت، فقدان الگویی راهبردی متناسب با نظام ارزشی، اسلامی و قانونی جمهوری اسلامی ایران برای مدیریت میراث فرهنگی و گردشگری احساس می‌شود تا بسیاری از مسائل را از چالش خارج کند. در این راستا، در این تحقیق به ارائه الگوی راهبردی میراث فرهنگی و گردشگری بر اساس آراء، اندیشه‌ها و نظرات امام خمینی (رحمت‌الله‌علیه)، مقام معظم رهبری، قانون اساسی و تجربیات نظام جمهوری اسلامی ایران پرداخته شده است. در این تحقیق از نظریه داده بنیاد به‌عنوان یک رویکرد تحقیق کیفی دارای رویه‌های نظام‌مند جهت تحلیل داده‌ها استفاده شده است. داده‌های تحقیق در سه مرحله کدگذاری (باز، محوری و انتخابی) شدند. فرآیند کدگذاری باز منجر به ظهور ۱۱۱ مفهوم انتزاعی در قالب ۲۹ مقوله اصلی گردید. سپس این مقولات در قالب پارادایم کدگذاری که مبین فرآیند کدگذاری محوری است به یکدیگر مرتبط شدند؛ و نتیجه کدگذاری انتخابی به دست آمد.

آنچه به نظر محوریت اهداف فوق را شامل می‌شود شامل مقوله‌هایی چون توجه به ارزش‌ها و موارث تاریخی، فرهنگی - اسلامی و تقویت مناسبات فرهنگی و تعمیق ارزش‌ها، باورها و فرهنگ مبتنی بر هویت اسلامی - ایرانی مشخصه خط امام که نشأت گرفته از مبانی اسلامی برای کاهش آسیب‌هایی همچون سلطه فرهنگی و نفی هویت و تحقیر مفاخر و ارزش‌های فرهنگی تاریخی اسلامی- ایرانی را در پی خواهد داشت می‌باشد و از مقوله‌های محوری دیگر حفظ

ارزش‌های ملی، تاریخی، تمدنی برای تلاش در جهت حفظ و نگهداری میراث فرهنگی، معماری ایرانی - اسلامی و آثار هنری و تاریخی، معرفی مفاخر علمی، معنوی و فرهنگی کشور و تقویت سبک زندگی اسلامی- ایرانی در سطح خانواده، اجتماع، محیط کار، معرفی فرهنگ و تمدن اسلامی- ایرانی، شناسایی نقاط طبیعی و دیدنی در سراسر کشور به منظور توجه و تکیه بر فرهنگ و موارث فرهنگی و داشته‌های خودی که باعث حفظ هویت اسلامی- ایرانی شده و باعث ایجاد خودباوری و افتخار به ذخایر گران‌بهای علمی، فرهنگی، تاریخی و هنری می‌گردد.

همچنین در آسیب‌شناسی وضع موجود امور میراث فرهنگی و گردشگری مواردی به چشم می‌خورد که می‌توان با در نظر گرفتن آن‌ها زمینه‌های لازم برای پیشبرد هر چه بهتر راهبردها در نظر گرفت. از جمله این موارد، عدم هماهنگی و تطبیق فرهنگ گردشگران با فرهنگ و ارزش‌های اسلامی، عدم بهره‌برداری مناسب از حجم عظیم آثار تاریخی، فرهنگی و طبیعی متنوع و جذاب کشور، عدم کفایت اعتبارات دولتی برای پژوهش، حفاظت، مرمت، احیاء، عدم بسترسازی برای سرمایه‌گذاری مستمر در تأسیسات و تجهیزات گردشگری، عدم دست یافتن به جایگاه واقعی ایران در جهان به‌عنوان یکی از غنی‌ترین، کهن‌ترین و تأثیرگذارترین فرهنگ‌ها و تمدن‌های بشری. از سوی دیگر پژوهش محور شدن امور میراث فرهنگی و گردشگری نتیجه تجاربی است که طی این مهروموم‌ها خبرگان امور میراث فرهنگی و گردشگری به آن نائل آمده‌اند. از دیگر مواردی که جهت پیشبرد بهتر راهبردها مورد نظر نخبگان امور میراث فرهنگی و گردشگری بوده و هست بهینه‌سازی ساختارها و رفع مشکلات قانون‌گذاری جهت هماهنگی بیشتر میان نهادهای زیر نظر سازمان میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشد. لزوم توجه به شاخص‌های عمده ارزیابی عملکرد مثبت بخش میراث فرهنگی و گردشگری شامل همگانی کردن حفاظت، مرمت، احیاء و معرفی آثار تاریخی، فرهنگی، افزایش ارزش اقتصادی آثار ثبت‌شده در فهرست آثار ملی و جهانی، تعیین تکلیف مالکیت عرصه محوطه‌ها و تپه‌های مهم تاریخی، فرهنگی، بهره‌برداری مناسب از بناها و بافت‌های تاریخی و فرهنگی در شهرها و روستاها.

سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با بهره‌گیری صحیح از ساختار و سازمان و همچنین ساماندهی بخش میراث فرهنگی و گردشگری، ارزش‌های فرهنگی، ارتباطات فرهنگی، مدیریت امور فرهنگی با اقداماتی همچون ساماندهی نابسامانی‌های فرهنگی، ایجاد یک ساختار سازمانی برای بخش گردشگری، جلوگیری از تداخل وظایف، توسعه‌ی اتاق‌های ایران‌شناسی و کرسی‌های

زبان و ادبیات فارسی، رفع سیاست زدگی در مدیریت فرهنگی کشور، ساماندهی تولیدات فرهنگی بومی، انجام پژوهش‌های کاربردی، انتصابات مدیران متخصص و متعهد، برگزاری همایش جهت جذب گردشگران خارجی و ثبت آثار ملی، متوازن کردن روند گردشگران خارجی و داخلی، ایجاد منطقه نمونه گردشگری، ایجاد مراکز حفظ آثار و فرهنگ ایللی به صورت دهکده توریستی، حمایت سازمان‌های امور دفاعی مجموعه‌های فرهنگی، الگوپذیری از دفاع مقدس و ارزش‌های آن در تولیدات فرهنگی و هنری، ارتباط هماهنگ و هدفمند دستگاه‌های فرهنگی کشور، ارتباط متولیان امور فرهنگی با مخاطبان، سپردن امورات فرهنگی به متخصصین فرهنگی، جلوگیری از تغییرات سریع در مدیریت‌ها، می‌تواند منجر به بهبود هر چه بیشتر وضع موجود شود.

بهره‌گیری از فناوری‌های نوین و استفاده از دیدگاه‌های کارشناسان مجرب، تقویت آموزش، تحقیقات و اطلاعات، تقویت مدیریت، برنامه‌ریزی و نظارت، تقویت بازاریابی، تقویت منابع مالی، تقویت منابع انسانی، تقویت منابع فیزیکی، ناملموس و عملیاتی از جمله شرایط مؤثر مداخله‌گر دیگر جهت تسهیل دستیابی به راهبردها و از طریق آن رسیدن به اهداف اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری می‌باشد.

نشان دادن خط و مشی و ارائه الگوی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری از طریق راهبردهایی حاصل می‌شود که مسیر دستیابی به اهداف بلندمدت و چشم‌انداز آینده را تسهیل نموده و از طریق ارائه شاخص‌ها و پیشنهادهایی سعی در طراحی افق پیش روی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری و یا طراحی الگوی مطلوب اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری برای آینده در نظر داشته باشد.

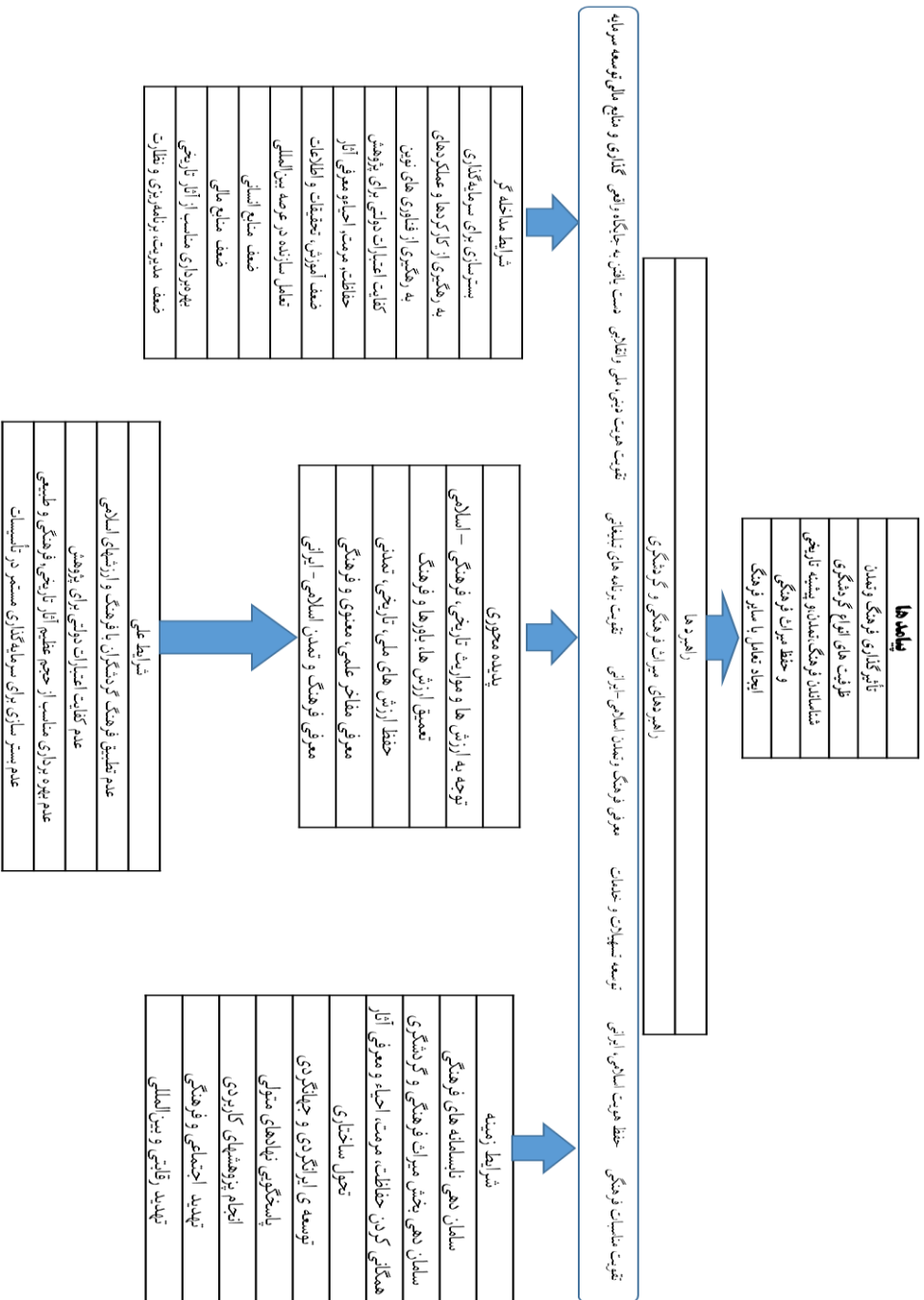
در پژوهش حاضر با توجه به برآیند صحبت‌های خبرگان، کارشناسان و حتی تجارب کارکنان اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری مقوله‌های زیر به مثابه‌ی راهبردها استخراج گردید که این مؤلفه‌ها عبارت‌اند از: مدیریت، برنامه‌ریزی و نظارت بر حفظ و تقویت ارزش‌های فرهنگی، مدیریت و برنامه‌ریزی برای حفظ و معرفی ارزش‌های تمدنی، مدیریت و برنامه‌ریزی برای حفظ و ترویج ارزش‌های اسلامی - انقلابی، معماری ایرانی - اسلامی و آثار هنری و تاریخی، مدیریت و برنامه‌ریزی برای حفظ و معرفی ارزش‌های تاریخی، مدیریت و برنامه‌ریزی برای توسعه سرمایه‌گذاری و منابع مالی، مدیریت و برنامه‌ریزی جهت توجه به ظرفیت‌های گردشگری، توجه به ساختار و سازمان‌دهی مناسب، ساماندهی بخش میراث فرهنگی و توسعه منابع انسانی،

ساماندهی بخش گردشگری و توسعه تسهیلات و خدمات، ساماندهی ارزش‌های فرهنگی و توسعه آموزش، تحقیقات و اطلاعات، ساماندهی ارتباطات فرهنگی و توسعه منابع انسانی، ساماندهی مدیریت امور فرهنگی و توسعه منابع انسانی، ایجاد وحدت رویه در اداره میراث فرهنگی و گردشگری، حفظ ارزش‌های هویتی و ملی، همسویی و همبستگی فعالیت‌های میراث فرهنگی و گردشگری، هماهنگی فعالیت‌های میراث فرهنگی و گردشگری بین‌المللی و توسعه تسهیلات و خدمات، توجه به اسناد بالادستی و سیاست‌ها و توسعه همکاری و روابط داخلی و بین‌المللی، هدایت امور میراث فرهنگی و گردشگری، تأکید بر اندیشه‌های حاکمیت در امور میراث فرهنگی و گردشگری، هدایت امور مرتبط با حفاظت و مرمت آثار، اقدام و اجرای برنامه‌های توسعه تسهیلات و خدمات، حراست از میراث فرهنگی و هویت اسلامی ایرانی، حفظ فرهنگ و هویت دینی - ملی - اسلامی - ایرانی، توسعه منابع فیزیکی و ناملموس و توجه به ظرفیت‌های انواع گردشگری، توجه به ظرفیت‌های ارزشی فرهنگی، اصلاح و بهبود شاخص‌های عمده ارزیابی عملکرد منفی بخش میراث فرهنگی و گردشگری، اجرای اقدامات اساسی در امر نظارت و ارزیابی، حفظ و ارتقاء شاخص‌های عمده ارزیابی عملکرد مثبت بخش میراث فرهنگی و گردشگری.

پیامدها و آنچه باید از آن با عنوان رسیدن به شرایط مطلوب نام برد نیز شامل مواردی است که از مجموع عملکرد صحیح تمام مواردی حاصل می‌شود که در بالا به آن پرداخته شد، یعنی با در نظر گرفتن نقطه‌های هدف به‌منظور دستیابی و آسیب‌شناسی وضع موجود و همچنین با استفاده از شرایط مداخله‌گر و در نظر گرفتن تجارب خبرگان و متخصصین جامعه و همچنین محور قرار دادن مقوله‌هایی که در جامعه و نظام جمهوری اسلامی بر ارزش آن بیش از سایر موارد تأکید شده است به پیشنهادهایی می‌رسیم برای رسیدن به وضعیت مطلوب. آنچه به‌طور روشن به نظر می‌رسد پیشنهادها با در نظر گرفتن تمام شرایط قبل، جنبه‌ی علمی و کاربردی پیدا خواهد کرد که در نتیجه‌ی آن به مقوله‌هایی می‌رسیم که جنس آن از نوع پیامدها است.

با توجه به اهمیت و ضرورت برنامه‌ریزی در توسعه میراث فرهنگی و گردشگری، می‌توان بر این نکته تأکید کرد که میراث فرهنگی و گردشگری در بهترین وجه خود باید به‌عنوان یک عنصر در یک منطقه یا مقصد با دیدگاهی فراگیر و راهبردی برنامه‌ریزی گردد. در این راستا، تدوین الگوی راهبردی می‌تواند میراث فرهنگی و گردشگری را به وضعیت مطلوب برساند. برای رسیدن به این هدف، نگرش‌ها و دیدگاه‌های حاکمیت، سیاست‌گذاران، تجربیات این صنعت، به‌ویژه در کشورهای با نظام سیاسی دینی و ارزشی مانند ایران، به‌طور اجتناب‌ناپذیری بر توسعه آن تأثیر

جدی دارند. این واقعیت لزوم بومی‌سازی میراث فرهنگی و گردشگری و ارائه راهکارهای متناسب با دیدگاه‌ها و باورهای یک جامعه، به‌ویژه آن‌هایی که مربوط به حاکمان و سیاست‌گذاران کلان می‌باشند را برجسته می‌نمایند. در جمهوری اسلامی ایران با وجود جاذبه‌های فرهنگی غنی، جاذبه‌های طبیعی متنوع، صنایع دستی کم‌نظیر و ... با وجود همه تلاش‌های انجام‌شده برای توسعه و پایداری میراث فرهنگی و گردشگری، فقدان الگویی راهبردی متناسب با نظام ارزشی، اسلامی و قانونی جمهوری اسلامی ایران برای مدیریت میراث فرهنگی و گردشگری احساس می‌شود تا بسیاری از مسائل را از چالش خارج کند. با توجه به این‌که دیدگاه حاکمیت و قانون به میراث فرهنگی و گردشگری و تجربیات گذشته همواره در مدیریت و برنامه‌ریزی این حوزه مورد توجه صاحب‌نظران بوده و در موفقیت گردشگری نقش مهمی ایفا می‌کند، میراث فرهنگی و گردشگری تأثیر فراوانی در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی کشور می‌گذارد. ایجاد اشتغال، به جریان انداختن سرمایه‌های اقتصادی، مشروعیت سیاسی در سطح بین‌المللی، تقویت ارزش‌ها و سنن محلی، تقویت شناخت و روابط بین‌المللی، افزایش سطح پایداری منافع جامعه، توسعه تسهیلات جدید، حفاظت از میراث فرهنگی و محیط‌زیست و ... از جمله مزایای میراث فرهنگی و گردشگری است که برای رسیدن به این هدف باید مدیریت شود. از ویژگی‌های اساسی مدیریت میراث فرهنگی و گردشگری موفق، داشتن الگوست. تدوین الگوی راهبردی متناسب با نظام ارزشی، اسلامی و قانونی و تجربیات ۳۳ ساله جمهوری اسلامی ایران موجب می‌شود تا بتوان از ظرفیت‌های این پدیده به‌خوبی در جهت تحقق اهداف چشم‌انداز کشور در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و زیست‌محیطی بهره برد.

شکل ۱: الگوی نهایی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری از طریق تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران

نتیجه‌گیری و پیشنهاد:

الف- نتیجه‌گیری

جهت ارائه الگوی راهبردی در هر حوزه‌ای، پیش از هر چیز لازم است تا مقوله‌های علمی، محوری، راهبردی، زمینه‌ای، مداخله‌ای و پیامدی شناسایی گردند که با تعریف روابط فی‌مابین آن‌ها زیرساخت‌های طراحی و ارائه الگو فراهم آید. همچنین الگوی راهبردی موردنظر این پژوهش برای آنکه بتواند جامع‌و‌مانع باشد، ناگزیر است تا از سطح سیاست‌ها فراتر نرود؛ زیرا محورهای فراتر از سیاست‌گذاری نیازمند داده‌های محیطی و تابع زمان و مکان می‌باشند که در مورد این تحقیق و با توجه به هدف‌های تبیین شده برای آن، به‌منظور حفظ جامعیت و مانعیت لازم است تا تحلیل‌ها بیش‌تر در سطوح کلان‌دکترین، اهداف و سیاست‌ها معطوف باشد.

در این پژوهش با دست‌یابی به پاسخ پرسش‌های فرعی یعنی شناخت ابعاد کلیدی، مؤلفه‌های کلیدی هرکدام از ابعاد و شاخص‌های هرکدام از مؤلفه‌های میراث فرهنگی و گردشگری ایران که رابطه قابل‌توجهی با یکدیگر دارند (میزان همبستگی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌ها) و اولویت‌بندی ابعاد حاصل از تحقیق، همچنین تحلیل داده‌های آماری که تأثیر آن‌ها را بر امور میراث فرهنگی و گردشگری ایران نمایان ساخت، به پاسخ سؤال اصلی تحقیق مبنی بر الگوی راهبردی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری ایران دست‌یافت و با استفاده از تکنیک‌های آماری الگو پیشنهادی تأیید گردید. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهند که با افزایش هرکدام از مؤلفه‌ها، ابعاد مربوط به آن‌ها نیز افزایش و این قانون نیز در حالت عکس نیز صادق است و درجهایی نیز که این همبستگی‌ها از متوسط به پائین‌تر است می‌توان این‌طور استنباط کرد که با حذف آن‌ها باعث تقویت سایر مؤلفه‌ها و میزان ارتباط و تأثیر آن‌ها بر امور میراث فرهنگی و گردشگری می‌گردد. از دیگر یافته‌های تحقیق این است که با افزایش شاخص‌ها، مؤلفه آن‌ها نیز افزایش خواهد یافت و بالعکس.

پس از تعیین مدل مفهومی پژوهش و گردآوری داده‌ها، پژوهشگران به مهم‌ترین مرحله‌ی مدل‌سازی معادلات ساختاری می‌رسند. پژوهشگران در این مرحله با یک پرسش اساسی مواجه هستند که آیا مدل مفهومی معتبر می‌باشد؟ اعتبار یک مدل را می‌توان با استفاده از معیارهایی تحت عنوان معیارهای نیکویی برازش موردبررسی قرارداد. برای اندازه‌گیری ابعاد نه‌گانه با توجه به نتایج می‌توان مراحل تحلیل عاملی تأییدی را نیز بر روی داده‌ها به انجام رساند.

بنابراین محاسبات نشان‌دهنده کفایت نمونه‌گیری است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان اذعان کرد تمامی شاخص‌ها برای زندگی مدل در دامنه قابل‌قبول قرار گرفته و بنابراین تناسب داده‌های گردآوری‌شده با مدل مطلوب است. لذا برازندگی مدل نهایی ابعاد نه‌گانه مورد تأیید می‌باشد.

با استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، الگوی همبستگی نشان‌دهنده پرتوافکنی متغیرهای گفتمان ولایت‌فقیه و قانون اساسی بر تجارب نظام جمهوری اسلامی ایران است. همچنین نحوه‌ی ارتباط بین گفتمان ولایت‌فقیه و قانون اساسی به‌صورت دوطرفه است که این رابطه دوطرفه، معلول همبستگی کامل میان این دو است. در مرحله بعد روابط میان متغیرهای «گفتمان ولایت‌فقیه و تجارب نظام» و متغیرهای «قانون اساسی و تجارب نظام» به شکل یک‌سویه شخص شده است که بیانگر وابستگی بین متغیرهای اشاره‌شده است.

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان چنین انگاشت که مقوله‌های محوری به‌عنوان قلب سیستم، نقش اصلی را به عهده‌دارند و به‌نوعی هدف و انگار حاصلی مدل به شمار می‌آیند و آن‌طور که استراوسنیز می‌گوید نسبت به سایر مقوله‌ها به‌شدت انتزاعی‌تر نیز می‌باشند. این مقوله‌های محوری خود ناشی از مقوله‌های عملی بوده و می‌توان چنین اظهار داشت که گویا در پاسخ به نیاز تولیدشده توسط مقوله‌های عملی، مقوله‌های محوری شکل‌گرفته‌اند. برای دستیابی به آنچه مقوله‌های محوری ترسیم کرده‌اند، می‌بایست از مقوله‌های راهبردی بهره گرفت. این مقوله‌ها برای آنکه به بهترین حالت پیاده‌سازی شوند، از زمینه‌ها و شرایط مداخله‌گر تأثیر پذیرفته و عملکردشان با این دو گروه از مقوله‌ها تنظیم می‌گردد. درنهایت آنچه به دست می‌آید مقوله‌های پیامدی می‌باشند که عملیاتی‌تر بوده و در واقعت مصادیقی عینی برای دورنمایی هستند که در مقوله‌های محوری موردتوجه قرار گرفته شده است.

پس از بررسی مقوله‌های به‌دست‌آمده، محقق با تجمیع و یکسان‌سازی مقوله‌های به‌دست‌آمده از سهم متغیر مستقل تحقیق، اقدام به ارائه الگوی راهبردی اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری نمود که به‌عنوان الگوی نهایی پژوهش تدوین شده است. الگوی دارای ورودی و خروجی است و شایان‌ذکر است که مدل‌های خطی که دارای ورودی و خروجی هستند می‌توانند سیر تکوینی یافته‌ها را به شیوه‌ی بهتری بازنمایی کنند. محققین با بررسی خروجی به‌دست‌آمده از نظریه مبنایی، خطی فرضی را در این نمودار پی‌ریزی کرده که ورودی آن: گفتمان ولایت‌فقیه، قانون اساسی و تجارب نظام است و سپس از مقولات محوری احصا شده به راهبردها و در پایان به پیامدها ختم

می‌شود. علت رسم مسیر گفته‌شده این است که محقق پس از نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل گفتمان، نتایج حاصله از بررسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و خروجی نظریه مبنایی به دنبال نشان دادن بهتر مفاهیم در قالب یک الگوی توسعه‌یافته بود.

ب- پیشنهادها

پس از ارائه الگوی راهبردی در اداره امور میراث فرهنگی و گردشگری پیشنهادها در دو حوزه نظری و عملی ارائه می‌شود.

پیشنادهای نظری

- الف- گردآوری دقیق‌تر تجربیات نظام با انجام مصاحبه‌های بیش‌تر.
- ب- به‌روزرسانی این الگو با توجه به تغییرات دائمی قوانین و افزایش تجربیات نظام.
- پ- بهره‌برداری آموزشی از ادبیات و نتایج حاصله از این تحقیق

پیشنادهای عملی

- الف- با توجه به اینکه هدف این تحقیق ارائه الگوی راهبردی است در نتیجه راهبردهایی نیز برای رسیدن به وضعیت مطلوب ارائه گردید، در این راستا برای موفقیت در این بخش باید برای اجرای راهبردهای ذکرشده، تلاش و برحسب الگوی پیشنهادی اقدامات لازم را به عمل آورند.
- ب- با توجه به اینکه این تحقیق به بررسی دوره زمانی چندین ساله (بعد از انقلاب) پرداخته است، نکته قابل‌توجه عدم برطرف کردن بعضی ضعف‌ها و عدم اجرا یا اجرای ضعیف راهبردها در همه دوره‌ها است. لذا باید برنامه‌ریزی اصولی انجام گردد تا مواردی از این قبیل برطرف گردد.
- پ- همواره باید فرصت‌ها، تهدیدها، قوت‌ها و ضعف‌های بخش میراث فرهنگی و گردشگری رصد شود و انعطاف لازم را در لحاظ کردن تغییرات باید در نظر گرفت
- ت- بازبینی ساختارهای فعلی و تجمیع نهادهای متصدی و جلوگیری از موازی کاری.
- ث- اجرایی کردن قوانین مصوب در حیطه امور حفظ و حراست از میراث فرهنگی.

فهرست منابع:

- اسدی، رامین، (۱۳۹۰)، "رویکردها و اشکال توریسم"، تبریز، نشر کینون
- اسدی، ابراهیم و دیگران. (۱۳۸۱)، "تعاریف و مفاهیم واژه‌ها و اقلام آماری حوزه فرهنگ و هنر"، تهران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- تاجیک قلعه، معصومه، (۱۳۹۱)، "مدیریت توریست، جذب گردشگری مذهبی"، پایگاه مقالات علمی مدیریت
- تاجیک، میترا، (۱۳۹۱)، "مدیریت توریست و عوامل مؤثر در جذب رضایت توریسم"، پایگاه مقالات علمی مدیریت سال انتشار
- حجت، مهدی، (۱۳۸۰)، "میراث فرهنگی در ایران: سیاست‌ها برای یک کشور اسلامی"، تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور (پژوهشگاه)
- دانش آشتیانی، محمداقبر، (۱۳۸۲)، "الگوی طرح‌ریزی راهبرد دفاعی- امنیتی"، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی
- دیبایی، پرویز، (۱۳۷۱)، "شناخت جهانگردی"، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی
- رضوی، عباس، (۱۳۸۸)، "گردشگری در سیره معصومان و ابرار، مرکز تعلیمات اسلامی واشنگتن"، فصلنامه فقه، شماره ۱۴، ۱۳
- هزارجریبی، جعفر و نجفی، ملک محمد (۱۳۹۱). "بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری در ایران با رویکرد جذب گردشگران خارجی"، جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، سال ۲۳، پیاپی ۴۷، شماره ۳، صص ۱۳۳-۱۴۶
- شورای ویژه طرح ملی نظام حکومتی الگو، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۹۱/۵/۱۲